ASSOCIACIÓ CEDRE PER A LA PROMOCIÓ SOCIAL

Àmbit geogràfic: Local
Seu social: Barcelona
Forma jurídica: Associació sense ànim de lucre

- **4 persones treballadores**
- **45 persones voluntàries**
- **154 persones sòcies**

NOMBRE ACTUAL DE PERSONES ATESES EN ELS SERVEIS A LES PERSONES:

- **125 a serveis específics vinculats a l'àmbit de l'execució penal**
- **4 a serveis a d'altres col·lectius en situació d'exclusió social**

www.cedre.cat

Breu història de l'organització

Cedre és una associació declarada d'utilitat pública, que neix l'any 2000, fruit de les iniciatives promogudes des dels Caputxins de Sarrià en el marc de l'acció solidària i social en el tercer i quart món, i especialment neix fruit del voluntariat d'un grup de persones joves que visitaven els interns de la presó de La Trinitat. L'entitat pretén canalitzar l'acció social vers els sectors més desprotegits de la nostra societat, especialitzant-se no només en el món de les presons sinó amb una nova realitat de marginació, la immigració.

La tasca es concreta en:

- Visitar interns del Centre penitenciari de Joves (Respiradins) i acompanyar-los en jornades lúdiques i esportives mensualment (Respirafons).
- Acollir i acompanyar en l'itinerari d'inserció persones procedents de centres penitenciaris o en situació de risc, sense llar. Aquest acolliment es du a terme en el recurs sòcio-educatiu anomenat La Caseta.
- Respiradona: acompanyament dones internes de Wad Ras: al setembre del 2022 vam iniciar un projecte d'acompanyament quinzenal de dones internes a Wad Ras a realitzar un voluntariat al Banc dels Aliments i passar el dia amb elles realitzant alguna activitat d'oci i cultural.

Per tant, l'entitat intenta promoure la inclusió social treballant des del barri de Sarrià.

Missió

Cedre, a través dels dos projectes que actualment té en funcionament, el recurs sòcio-educatiu La Caseta i el Voluntariat de Presons, pretén:

La socialització del jove: a través d'un contacte assidu, proper, amable i natural amb altres joves i també amb adults.

La dignificació del jove: ajudant-lo a descobrir i a valorar les seves capacitats, a assumir les seves limitacions; estimulant-li l'autoestima; assenyalant-li clarament els límits; acollint-lo i tractant-lo amb respecte; ajudant-lo a raonar i a dialogar; escoltant-lo i dedicant-li temps; donant-li confiança.

La promoció del jove: animant-lo a millorar la seva formació i la seva qualificació humana i laboral, promovent la seva autonomia, responsabilitzant-lo de les coses.

Descripció de l'activitat

Actualment Cedre té quatre programes en funcionament que són:

- La Caseta (recurs d'acollida de sis places per a joves en risc d'exclusió social). Dins de la Caseta tenim dos programes en desenvolupament: 4 places que estan destinades a l'acollida de joves procedents de centres penitenciaris que es troben complint condemna, i les altres 2 places estan destinades a l'acollida de joves sense llar, que ens venen derivats per entitats socials.

- Respirafons: consisteix en que un grup de persones voluntàries recullen a un màxim de sis joves interns del C.P de Joves i passen el dia junts. Normalment es fa la sortida a la platja o a la muntanya que inclou una part d'exercici i una part lúdica. Aquesta activitat es realitza quinzenalment, els dissabtes.

- Respiradins: activitat desenvolupada per un grup de persones voluntàries que consisteix en realitzar dinàmiques grupals dins del centre penitenciari de Joves. Aquesta activitat es realitza tots els diumenges a la tarda.

- Respiradona: activitat desenvolupada per un grup de persones voluntàries que consisteix en sortides quinzenals amb internes de Wad Ras a realitzar un voluntariat del banc dels aliments i després fer activitat lúdica per Barcelona.

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA PROPOSADA

RESPIRAFONS

Breu descripció

El projecte Respirafons és una iniciativa impulsada per un grup de persones voluntàries de l'associació Cedre, amb l'objectiu de promocionar el lleure a l'aire lliure, potenciar l'activitat física i els hàbits saludables de convivència en el marc d'un espai diferent al que és habitual per a ells, aprofitant l'avinentesa per comentar aspectes que interessin als interns sobre la seva propera reinserció a la societat.

El projecte es va iniciar l'any 2011 en col·laboració amb el Centre Penitenciari de Joves i s'ha desenvolupat de manera regular i continuada fins al 31 de desembre de 2025, amb una periodicitat mensual o cada tres setmanes. Durant aquest període s'han realitzat més de 180 sortides, amb la participació de més de 150 interns diferents i unes 50 persones voluntàries de l'entitat.

Les sortides tenen una estructura estable que combina dues dimensions complementàries. D'una banda, la participació en activitats de lleure i exercici físic i de l'altra, la realització d'activitats d'oci saludable com és dinar en un restaurant i fer una passejada a al tarda tot prenent una beguda.

El projecte respon a la necessitat de generar experiències normalitzadores fora de l'àmbit penitenciari, reforçar l'autoestima i promoure habilitats socials, d'autonomia i de convivència, especialment en joves interns que sovint presenten situacions de vulnerabilitat social, manca de xarxes de suport i un coneixement limitat dels recursos tant naturals com culturals i socials.

La continuïtat del projecte ha permès consolidar un vincle de confiança entre els interns i les persones voluntàries de Cedre i el Centre Penitenciari, així com un model d'intervenció consensuada i alineada amb les polítiques penitenciaries d'inclusió social.

Aportació de valor de la iniciativa

Rellevància i continuïtat: El projecte es desenvolupa a Catalunya i és una iniciativa de continuïtat (des del 2011).

Incideix positivament en l'entorn social ja que es treballa la inclusió del jove sota l'acompanyament responsable de la organització.

Novetat de l'aportació: Respirafons és una eina que dóna al jove la possibilitat de fer sortides que l'enriqueixen, l'apropen a persones en un ambient distès que ajuda a una futura integració del jove.

Rigor metodològic: Cada tres mesos l'equip del Cedre es reuneix per decidir les sortides tenint en compte les motivacions que els propis interns esmenten.

Abast de l'experiència: El col·lectiu destinatari són els interns del centre penitenciari de Joves. Les sortides són autoritzades per part del jutge de tractament i la direcció.

Potencial de transferència: El projecte és replicable. Cal adaptar les sortides als interns de cada Centre. Donat que Cedre treball amb joves sempre fem una part de natura i esport per potenciar.

Necessitat a la que respon

La necessitat d'aquest projecte radica en el fet que cada vegada és més habitual que els interns, sobretot els estrangers que no poden ser expulsats abans d'obtenir la llibertat definitiva (per la durada de la seva condemna, entre d'altres) ja no se'ls dona l'oportunitat de gaudir de permisos ni tercers graus (entenent que a l'arribar a la definitiva seran expulsats).

Per tant, aquests joves no tenen cap vincle amb l'exterior més que el voluntariat de presons (ja sigui el que es realitza diumenges a la tarda o el Respirafons). I val a dir que ens agraeixen les sortides i ens ho comuniquen cada vegada que surten.

Es bàsic que nois amb condemnes llargues i amb bon comportament, puguin gaudir d'un dia fora del Centre Penitenciari per

poder agafar aire i relacionar-se amb persones diferents. Són persones bastant joves que necessiten realitzar activitats físiques, i conèixer l'entorn. Tanmateix durant les sortides s'aprofita per promocionar la salut integral dels interns, escoltar-los, creant hàbits saludables i prevenint conductes de risc. Durant els nou anys que venim desenvolupant aquesta activitat no hi ha hagut cap incidència greu durant les sortides.

Aquest any es necessita l'aire i la realització d'activitat física més que mai.

Principals objectius assolits

Afavorir l'estabilitat, autonomia i socialització dels interns. Transmetre el valor de gratuïtat i crear nous vincles fora de l'ambient de la presó.

Inculcar nous valors d'oci saludables gràcies al contacte amb la natura i la cultura. Omplir el temps lliure de manera saludable.

Esdevenir referents pels nois davant les noves problemàtiques socials que van sorgint.

Principals resultats obtinguts

Afavorir l'estabilitat, autonomia i socialització dels interns. Transmetre el valor de gratuïtat i crear nous vincles fora de l'ambient de la presó.

Realització de 13 sortides anuals amb participació de 25 interns.

Participació regular dels interns en les sortides de Respirafons.

Increment de la implicació activa dels interns en les activitats (caminar, kyak, nedar...).

Millora de les relacions socials en un entorn normalitzat.

Inculcar nous valors d'oci saludables gràcies al contacte amb la natura i la cultura. Omplir el temps lliure de manera saludable.

Esperem que després de cada sortida, a cada un dels nois se'ls hagi quedat el concepte d'oci saludable, de cuidar la natura i aprenguin a gaudir de l'entorn amb respecte i bona convivència.

Aprendre a realitzar activitats de natura que mai abans havien fet (paintball, kayak...) 3-Esdevenir referents pels nois davant les noves problemàtiques socials que van sorgint.

Que els nois tinguin un entorn més ampli en quant a referents i una vegada acabin la condemna, puguin posar en pràctica consells que les persones voluntàries els han ofert.

Abast de l'experiència

El projecte es realitza a Catalunya i el col·lectiu destinatari d'aquesta iniciativa son els interns del centre penitenciari de Joves, situat actualment a la Roca del Vallès en coordinació amb la direcció del centre penitenciari.

Ja fa 16 anys que vam iniciar aquest programa i anem creixent donat que augmentem les sortides i intentem realitzar-ne més que impliquin passar tot un cap de setmana fora (amb pernocta).

Aquest projecte té afectació directe en els usuaris i també en la resta de la societat ja que els nois, poc a poc van preparant-se per poder fer una millor reinserció a la societat.

Persones implicades en l'experiència:

Treballadores: 1
Membres equips directius: 2
Sòcies: 154
Ateses: 19
Voluntàries: 17

Principals factors clau d'èxit

Es promou la participació directa d'adolescents i joves en accions d'apoderament que posin en pràctica l'autoconeixement, la cura personal i el foment d'hàbits saludables entre iguals. Les sortides dels dissabtes ajuden als joves interns a fomentar hàbits saludables com és sortir a la muntanya, a la platja, caminar i fer activitats esportives. Tanmateix respecte al grup de persones voluntàries sempre hi va algun adult i alguns joves, fet que fa que els interns es trobin amb situació d'igualtat amb els voluntaris joves.

El projecte ofereix mecanismes d'atenció, orientació i acompanyament presencial i

individuals. Les persones voluntàries fan apropament als joves interns i els escolten activament, els assessoren i acompanyen amb les eines que disposen. Els fan reflexionar i potencien l'autoestima.

El projecte es desenvolupa a partir del treball voluntari i gratuït (el percentatge del projecte dedicat a Recursos Humans i Treballs realitzats per altres empreses és mínim). Els projecte es desenvolupa directament per persones voluntàries.

El projecte desenvolupa activitats continuades i sostingudes en el temps. Es tracta d'un projecte que té la intenció de perdurar en el temps. Portem des de l'any 2011 realitzant aquestes activitats i sempre ha funcionat de manera correcte i des del Centre Penitenciari agraeixen l'esforç que fem per seguir tirant endavant el projecte.

Dificultats i reptes superats

Durant al llarg dels anys hem patit dificultats que poc a poc anem millorant i establint protocols per tal que no es repeteixin. La gestió i la logística organitzativa no sempre esdevé fàcil ja que sovint, la pròpia direcció del centre penitenciari no ens aprova la sortida fins un o dos dies abans de la realització. Això dificulta el poder fer reserves per activitats concretes així com gestionar el grup de voluntariat.

Un altre repte important és el compliment dels protocols normatius establerts per la pròpia i entitat i pel centre penitenciari ja que sovint es tracta de rutines que tenim integrades i que els nois no poden fer-les.

Cal garantir un equilibri entre l'obertura a l'exterior i el manteniment de les condicions de seguretat, fet que pot limitar en alguns casos la flexibilitat de les activitats.

Hem tingut dificultats també en la vestimenta i calçat amb el que han sortit alguns interns a realitzar l'activitat per no ser l'adequada. Demanem a la direcció del centre penitenciari que tingui en compte l'entorn de la sortida però no sempre arriba als interns.

Finalment ens trobem amb la dificultat de poder mesurar els resultats e impacte del projecte ja que els aspectes qualitatius sovint són intangibles.

Malgrat aquestes dificultats, el projecte incorpora mecanismes de planificació, coordinació i avaluació contínua que permeten abordar els reptes de manera progressiva i garantir la seva sostenibilitat.

Resum dels elements innovadors:

En primer lloc, destaca la desinstitucionalització puntual de l'activitat ordinària del centre penitenciari, facilitant la sortida dels joves per participar en activitats esportives en contextos normalitzats. Aquesta obertura cap a l'exterior afavoreix la connexió amb la comunitat i contribueix a reduir l'estigmatització associada a la institucionalització.

Un altre element clau és la continuïtat temporal de la intervenció, amb una periodicitat mensual que permet consolidar hàbits positius, generar motivació sostinguda i establir processos educatius a mitjà termini, superant el caràcter puntual d'altres iniciatives.

A més, el projecte incorpora un enfocament inclusiu, adaptant les activitats esportives i lúdiques als interessos, capacitats i necessitats dels participants, fet que incrementa la implicació dels joves.

Finalment, el projecte integra una perspectiva de benestar integral, reconeixent els beneficis de l'activitat física en la salut mental i emocional dels joves, així com un sistema d'avaluació qualitativa, orientat a mesurar els canvis en actituds, comportaments i competències socials dels participants.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat de la iniciativa:

Metodologia senzilla, clara i sistematitzada, amb protocols establerts que es van seguint i millorant any rere any. Aquesta estandardització permet que altres persones voluntàries i professionals puguin implementar el model amb garanties de qualitat. Tanmateix l'estructura del projecte es flexible i es pot adaptar fàcilment al col·lectiu i nombre de persones amb el que es realitzarà l'activitat.

Un altre element clau és la poca inversió de recursos especialitzats i econòmics, ja que les activitats proposades es poden fer amb diversos pressupostos depenent del moment econòmic en el que es trobi l'entitat. S'hi destina poques hores de dedicació de professionals i les persones que lideren el projecte són voluntàries. Això facilitat la implementació en entorns diversos.

El sistema d'avaluació i millora continua del projecte també és replicable ja que es realitzen a través dels indicadors qualitatius i quantitatius i així permeten mesurar l'impacte de la intervenció i els punts de millora.